

محدودیت های شدید در برابر اشتغال زنان

در دوران روحانی ادامه دارد

گزارش ویژه

کمیسیون زنان شورای ملی مقاومت

خرداد ۱۳۹۴

محدودیت شدید در برابر اشتغال زنان در دولت روحانی ادامه یافته است

شش هفته دیگر، در ژوئن ۲۰۱۵، در تهران دولت ملا حسن روحانی یک آزمون برای استخدام کارمندان جدید وزارت خانه‌های خود برگزار می‌کند. این آزمون هر سال دو بار در ژوئن و نوامبر برگزار می‌شود. مطابق شرایطی که دولت برای این آزمون از قبل اعلام کرده، به زنان فرصتی بسیار ناچیز برای اشتغال در پست‌های دولتی داده شده است.

بر اساس دستورالعمل دولتی، از میان ۲۸۰۰ نفر، ۲۲۸۴ شغل مختص مردان، ۵۰۰ شغل به صورت مشترک میان مردان و زنان و تنها ۱۶ شغل مختص زنان است.

در هشت سال ریاست جمهوری محمود احمدی‌نژاد نرخ بیکاری زنان ایران به دو برابر رسید. با بروز کوچک‌ترین مشکلی در وضعیت مالی هر کارخانه‌یی، زنان کارگر اخراج می‌شدند و تبعیض جنسیتی در برخورد با زنان کارگر مشهود بود. آمارها نشان می‌دهد که در ۹ سال گذشته سالانه بیش از صد هزار زن از بازار کار ایران کنار رفته‌اند. بنا بر داده‌های مرکز آمار ایران، در سال ۲۰۰۵ نزدیک به ۳ میلیون و ۹۶۱ هزار نفر از کل شاغلان کشور را زنان تشکیل می‌دادند. اما در سال گذشته شمار زنان شاغل به حدود سه میلیون و ۱۴۵ هزار نفر رسیده که این قیاس نشان از کاهش قابل ملاحظه تعداد شاغلان زن در سال‌های گذشته دارد. نگاهی به این آمار نشان می‌دهد که سالانه به طور متوسط بیش از صد هزار نفر از زنان شاغل ایران از بازار کار کنار رفته‌اند.

در تبلیغات انتخاباتی خود، حسن روحانی، وعده‌های زیادی داده بود: از باز کردن فضای سیاسی و فرهنگی و اجتماعی تا ایجاد فرصت‌های برابر برای زنان، تامین امنیت آن‌ها و بیمه زنان خانه‌دار.

اما این وعده‌ها نه تنها هیچ کدام از آن‌ها تا امروز برآورده نشده، بلکه وضع روز به روز برای زنان دشوارتر شده است. طرح استخدامی دولت و بسیاری طرح‌های دیگر بویی از مشارکت ۵۰ درصدی زنان در موقعیت‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی نمی‌دهد. این در حالی است که وضع اقتصادی خانوارها در ایران به گونه‌ای است که معیشت اکثر آنان بدون کار زنان ممکن نیست. مطابق آمارهای دولتی تعداد زنانی که سرپرست خانواده‌های خود هستند، دو میلیون و پانصد هزار نفر است. از این تعداد فقط ۱۸ درصد شاغل‌اند و بقیه شغلی ندارند و خانواده‌های‌شان در فقر دردناکی بسر می‌برند.

محدودیت‌های ایجاد شده برای زنان در مشاغل رسمی از سوی دولت روحانی باعث شده که زنان به سمت بازار کار غیررسمی هدایت شوند. بازاری که زنان در آن در معرض انواع فشارها، ناامنی و اجحاف خواهند بود. در این بازار بازنشستگی و بیمه وجود ندارد و حتی زنان با تحصیلات بالا به شکل‌های مختلف تحت استثمار قرار می‌گیرند.

تلاش برای محدود کردن حضور زنان در عرصه‌های کار و سیاست در دوره حسن روحانی هم ادامه یافته است. در ژوئیه ۲۰۱۴ نیز خبرگزاری دولتی ایسنا از بخشنامه محرمانه شورای معاونان شهرداران مناطق شهرداری تهران خبر داد که مقرر کرده بود تمام مدیران ارشد و میانه باید صرفاً از میان کارمندان مرد انتخاب شوند.

طرح زن ستیزانه افزایش جمعیت

پافشاری رژیم حاکم بر افزایش جمعیت مانعی جدی در برابر زنان برای استقلال مادی و توانمندی خواهد شد. ولی فقیه ملاها، خامنه‌ای گفته است که جمعیت ایران باید به سرعت به مرز ۱۵۰ میلیون نفر برسد. برای تحقق چنین هدفی رژیم حاکم ترجیح می‌دهد نقش زنان را به تولید مثل بیشتر، اداره خانواده و "تامین آسایش مرد" محدود کند. دولت روحانی نیز در حال تدارک اجرای همین طرح است. به این منظور معاونت امور زنان طرحی درباره افزایش جمعیت، به مجلس ملاها ارائه کرده است.

بیکاری برای زنان دو و نیم برابر مردان

رشد نرخ بیکاری زنان از اوت ۲۰۱۳ تا کنون که روحانی رئیس جمهور رژیم حاکم است، هم‌چنان در حال افزایش است.

بر اساس گزارش مرکز آمار ایران، نرخ بیکاری در میان زنان جویای کار از ۳۲/۶ درصد در سال ۲۰۰۵ به ۴۳/۴ درصد در بهار سال ۲۰۱۴ رسیده است.

بیشترین عرصه اشتغال زنان در سال‌های یادشده در مشاغل پرستاری، آموزشی و ارائه خدمات درمانی بوده است. در تفکیک حوزه‌های کاری نیز روشن شده که سهم اشتغال زنان در بخش کشاورزی و صنعت در سال ۲۰۱۳ نسبت به سال ۲۰۰۵ کاهش جدی یافته و تنها در بخش خدمات اندکی افزایش داشته است. بیشترین عرصه اشتغال زنان در سال‌های یاد شده در مشاغل پرستاری، آموزشی و ارائه خدمات درمانی بوده است.

اطلاعات مرکز آمار ایران نشان می‌دهد که پائیز سال ۲۰۱۳ اوج نزول مشارکت اقتصادی زنان بوده است. شاخص مشارکت اقتصادی در پاییز ۲۰۱۳ در میان مردان ۶۲/۱ درصد و در میان زنان ۱۱/۳ درصد عنوان شد. در حالی که رقم بیکاری در این فصل ۲ میلیون و ۴۰۱ هزار نفر بود، میزان بیکاری زنان گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال ۴۸/۸ درصد بیکاران را تشکیل می‌داد.

خبرگزاری دولتی مهر در گزارشی که ۲۵ سپتامبر ۲۰۱۴ در باره سیل تقاضا برای کار از سوی زنان نوشته، از "رکورد خانه‌نشینی زنان جویای کار" نام می‌برد.

این گزارش از جمله دلایل "خانه‌نشینی زنان جویای کار" را رقابت ناعادلانه جویندگان کار و بازار کار مردسالارانه ایران دانسته است: «امکان اشتغال زنان نسبت به مردان تا ۵۰ درصد کمتر است. نرخ بیکاری مردان ۱۵ تا ۲۴ سال در بهار سال ۲۰۱۴، بیست درصد و نرخ بیکاری زنان در همین گروه سنی ۴۳/۴ درصد بوده که به معنای بیکاری دو برابری زنان به نسبت مردان است.»

بیکاری زنان تحصیلکرده

محرومیت زنان تحصیلکرده از فرصت‌های شغلی مکفی در دولت روحانی ادامه یافته است. مطابق نتایج رسمی سرشماری انجام شده در سال ۲۰۱۱ زنان دارای تحصیلات عالی در ایران ۱۸,۴ درصد است در حالی که این رقم در مورد مردان ۱۸,۲ درصد است. یعنی زنان در تحصیلات عالی از مردان پیشی گرفته‌اند. هم‌چنین بیش از ۶۰ درصد درصد

ورودی‌های کنکور را دانشجویان دختر تشکیل می‌دهند اما بخش بزرگی از آنها پس از اتمام تحصیلات خود، جذب بازار کار نمی‌شوند.

در ژانویه ۲۰۱۴ در «همایش ملی بانوان» گفته شد که تنها ۲۵ درصد زنان تحصیلکرده ایران وارد بازار کار می‌شوند و باقی‌مانده می‌مانند. در این همایش تاکید شد که نرخ مشارکت اقتصادی زنان ۱۳/۷ درصد است. در آبان ۲۰۱۳ نیز اعلام شده بود که متوسط نرخ بیکاری زنان حتی در تهران با وجود قرار داشتن در کانون تجمع مراکز اداری و صنعتی کشور، ۲۱/۶ درصد است. در حقیقت زنان ایران اولین قربانیان اخراج‌ها، دستمزدهای نابرابر و تبعیض جنسیتی هستند.

ممنوعیت اشتغال

ممنوعیت اشتغال زنان در مشاغل گوناگون، جریانی افزایش‌یافته است که دولت روحانی با آن همراهی می‌کند. دوازده ماه پس از روی کار آمدن روحانی، رئیس اداره اماکن نیروی انتظامی در اوت ۲۰۱۴ از ممنوعیت کار کردن زنان در قهوه‌خانه‌ها، کافی‌شاپ‌ها و سفره‌خانه‌های سنتی خبر داد. مطابق گزارش خبرگزاری رسمی «جمهوری اسلامی، ایرنا در ۱۲ اکتبر ۲۰۱۴، کتایون، مدیر یک کافی‌شاپ در تهران، گفت: بیشترین آسیب این طرح متوجه معیشت و بازار کار زنان است: «تنها قربانی این طرح، زنان خواهند بود. آن‌ها با از دست دادن شغل خود برای جبران این خلاء و تامین زندگی ممکن است به ناچار دست به کارهایی بزنند که تبعات بسیار تاسف‌باری داشته باشند.»

آمارها نشان می‌دهد که در ۸ سال گذشته با وجود آنکه ۵۰ درصد نیروی کار کشور را زنان تشکیل می‌دهند، سالانه بیش از صد هزار زن از بازار کار ایران کنار رفته‌اند.

در سال ۲۰۱۴ شهرداری تهران طرحی با عنوان تفکیک جنسیتی در سازمان‌ها و اداره‌های دولتی را مطرح کرد.

پاره‌وقت کردن کار زنان

در اوت ۲۰۱۴، ده‌ها تن از نمایندگان مجلس ملاحا خواستار اولویت بررسی لایحه کاهش ساعات کار زنان در ایران شدند. بر اساس این لایحه زنان باید تا ۱۲ سالگی فرزندشان به صورت پاره‌وقت کار کنند. دولت طرفدار شناور بودن کار زنان است.

خبرگزاری دولتی فارس به نقل از فاطمه آلیا عضو کمیسیون اجتماعی مجلس، گزارش داده است که ۵۷ تن از نمایندگان مجلس شورای اسلامی درخواست اولویت دادن به بررسی «لایحه کاهش ساعات کار زنان» را تسلیم هیئت رئیسه مجلس کرده‌اند.

لایحه کاهش ساعات کار زنان در دوره محمود احمدی‌نژاد تسلیم کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی شد. اما در دولت روحانی نیز پیگیری شده است. بر اساس این لایحه، زنان تا زمانی که آخرین فرزندشان به سن هفت سالگی کامل نرسیده است، مشمول کاهش ساعات کار می‌شوند. فراقسیون زنان مجلس ظاهراً به این هم راضی نیست و می‌خواهد زنان تا ۱۲ سالگی فرزندشان کمتر کار کنند و بیشتر در خانه بمانند.

به گفته‌ی فاطمه رهبر، رئیس فراکسیون زنان مجلس شورای اسلامی، این فراکسیون پیشنهاد کرده است کاهش ساعات کاری زنان تا ۱۲ سالگی آخرین فرزند آنها ادامه یابد.

این نماینده مجلس سنین کودکان را در دوران دبستان "پرخطر" خوانده و گفته است: «اگر بتوانیم اشتغال پاره‌وقت را به مادرانی که فرزندان دبستانی دارند تعمیم دهیم، کاری خداپسندانه و برای تربیت بهتر فرزندان آینده‌نگری کرده‌ایم».

کارشناسان مسائل ایران تأکید می‌کنند که روحانی به عنوان یکی از مسئولان با سابقه رژیم زن ستیز حاکم به رغم شعارهای فریبکارانه خودش ماهیتاً با برابری زنان و احقاق حقوق واقعی آنها مخالف است. اما حتی بدون در نظر گرفتن این واقعیت مهم، رژیم ولایت فقیه نه در زمینه اشتغال زنان، نه در آموزش، خانواده، حقوق قضایی و سایر جنبه‌ها به ویژه حق پوشش آنها توانایی کم‌ترین رفاهی ندارد. هرگونه اصلاحی در این زمینه‌ها بلافاصله به گسترش انتظارات جامعه می‌انجامد و موجودیت حکومت ملاحا را به چالش می‌کشد.

از انتشارات کمیسیون زنان شورای ملی مقاومت ایران - خرداد ۱۳۹۴

حق طبع و انتشار محفوظ و متعلق به کمیسیون زنان شورای ملی مقاومت ایران می باشد.
چاپ و انتشار این گزارش و یا بخش‌هایی از آن با اجازه قبلی و یا ذکر منبع مجاز است.